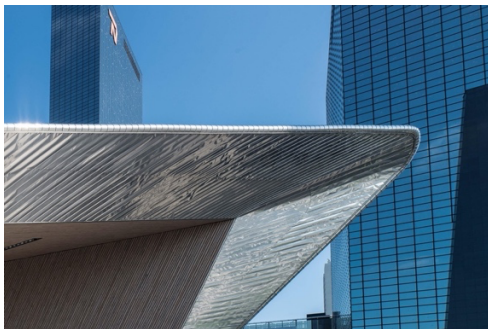

Stadswandeling Rotterdam Essay
Ishmail Kamara
Jeroen Deckers (red.)
18 oktober 2025

Meer info op
www.designplatformrotterdam.nl agenda
Start om 14:00 uur in de hal Rotterdam CS
Vrije toegang bij aanmelding: mail@dpfr.nl
+31 6 2422 7975

Fotografie: met dank aan pixabay.com, vzoest0

Foto: Robert Tjalondo

Rotterdam, Dak Boven Mijn Hoofd

In de zomer van 2012, ergens in juli, arriveerde ik op Rotterdam Centraal. Ik droeg een rugzak en ik was op zoek naar de Pauluskerk. Mijn asielaanvraag was net door de IND afgewezen na een verblijf van twee maanden in Nederland. Zo werd ik een jonge dakloze asielzoeker. Op het centraal station vroeg ik een zwarte man om mij de weg naar de Pauluskerk te wijzen. Er was toen nog geen Google Maps, en als die technologie al had bestaan; een smartphone bezat ik niet.

“Brother, can you please help me find this address?” vroeg ik de man. Hij keek mij aan en antwoordde: “Brother, in this country people steal bicycles, and right now I am looking for one”. Ik keek om mijn heen en ik zag echt duizenden fietsen rondom het stationsplein. Dat was in de tijd dat Rotterdam Centraal verbouwd werd. Naar mijn gevoel waren al die fietsen niet op slot gezet, maar stonden ze klaar voor iedereen om te gebruiken. Ik vertrouwde de man daarom niet. ‘Met al deze gratis fietsen, waarom zou een fiets in dit land gestolen worden’, dacht ik. Ik liet de zwarte man achter en ik

draaide mij om naar een witte man om hulp te vragen. “Yes sure, I will take you to the Pauluschurch”, antwoordde hij. De man liep met mij mee naar de kerk. Door die gebeurtenis leerde ik dat het hier niet uit maakte of iemand zwart of wit is: durf gerust ieder mens aan te spreken. Op de dag van mijn aankomst in Rotterdam kreeg ik onmiddellijk een tijdelijke slaapplek bij de nachtopvang van de Pauluskerk.

Binnen drie maanden van mijn verblijf in Rotterdam werden drie van mijn eigen fietsen gejat. Dus wacht even, die zwarte man op Rotterdam Centraal had zomaar gelijk.

Iedere vluchteling heeft bij immigratie een eigen aankomstverhaal.

De in Rotterdam geboren schilder Willem de Kooning, was illegaal aan boord gegaan van een schip en arriveerde in New York. Ver voordat hij een van de belangrijkste kunstenaars van zijn tijd werd, begon hij direct na aankomst als huisschilder. Hij verfde houtwerk, muren en plafonds bij mensen thuis om te kunnen overleven. Later vond hij zijn weg richting Long Island, waar hij zijn schildersatelier wist op te richten om daar uiteindelijk op te bloeien tot een groot kunstenaar.

Idris Elba is een Britse acteur van zwarte ouders die naar Engeland waren geëmigreerd uit West-Afrika. Zelf emigreerde hij naar Los Angeles omdat hij verlangde naar een plek in de filmwereld. Zijn periode van inburgering was zeker niet makkelijk. Hij werkte achter de bar en was uitsmijter bij nachtclubs, allemaal om zijn huur te kunnen betalen. Pas na twee jaar mocht hij zijn eerste contract tekenen in Hollywood. Als zwarte filmacteur is hij een rolmodel geworden voor vele talenten met ambitie.

Ik noem de geschiedenis van deze twee mannen om die te verbinden met mijn eigen verhaal. Ik heb zelf ervaren hoe lastig het leven kan zijn als je emigreert. Emigratie kan op allerlei manieren, maar toch hoor ik vaak een beetje dezelfde verhalen.

Ondanks het feit dat ik in de beginperiode geen toegang kreeg tot de arbeidsmarkt, geen huisvesting kreeg en ook geen zorgverzekering, werd Rotterdam ‘Het Dak Boven Mijn Hoofd’. Elke ochtend, als ik wakker werd in de nachtopvang, keek ik naar de zon of bijvoorbeeld naar de sneeuw en dacht ik: ‘het maakt niet uit of ik de nacht in een vijf sterren hotel doorbreng of onder een boom. Wij als Rotterdammers hebben de nacht samen onder één dak doorgebracht’.

Rotterdam, het Dak Boven Mijn Hoofd betekent voor mij veel meer dan een echt dak boven je hoofd. Het betekent dat ik eindelijk een plek gevonden heb waar ik bescherming kreeg. Hierdoor ontstond ruimte om mijzelf te ontdekken, mijzelf beter te leren kennen. Rotterdam, het Dak Boven Mijn Hoofd, betekent ultieme liefde en begrip

van stadsgenoten, ongeacht iemands situatie. Zoals Willem de Kooning misschien ook meemaakte. Door vrienden leerde ik de stad kennen, mijn favoriete spots vinden en verbinding te maken met plekken in de stad die mij nog steeds inspireren. Ik werd na verloop van tijd ontdekt als dichter en schrijver door een geïnteresseerde Rotterdammer. Zo is de stad mijn muze, mijn inspiratiebron geworden. Ik werd omarmd door het culturele leven van de stad. Deze ervaring heeft mij een nieuwe identiteit gegeven, ondanks het feit dat ik nog altijd ongedocumenteerd rondzwierf.

Elke stad heeft meerdere gezichten.

Mijn aankomst bij de Pauluskerk betekende veel voor mij, toen ik nog op straat woonde. De straat kan ook gevaarlijk en verwarrend zijn. Ik belandde in de ‘crossroad’ van mijn leven. Ik was totaal afhankelijk en ik dreigde het masker van een fout gezicht op te zetten voor de stad. Maar gelukkig kreeg ik door vele waardevolle ontmoetingen de kans om een positief gezicht voor de stad aan te dragen.

Ik had natuurlijk nog niet direct kans om mijn eigen studio op te richten zoals Willem de Kooning dat deed in Wainscot, Long Island, want ik bleef tien jaar lang ongedocumenteerd. Samen met mensen die mij bleven steunen, hebben we de bureaucratie uiteindelijk kunnen verslaan. Mijn positief gezicht zal zeker hebben geholpen. In 2022 verkreeg ik mijn status. Twee jaar daarna ontving ik zelfs de Nederlandse nationaliteit. Vraag mij alsjeblieft niet hoe dit kon gebeuren.

Ik hoop dat de stad Rotterdam, als de meest diverse stad van Nederland, in zichzelf blijft geloven als gastvrij en tolerant. Een stad waarin we mogen schuilen. Een plek waar iedere Rotterdammer zich thuis kan voelen. Waarom zouden we in de vraag blijven hangen ‘waar iemand vandaan komt’? Bereiken we als stadsgenoten niet veel meer, als we elkaar vragen: “wat kan jij doen?”.

Naschrift: Dit essay over mijn verblijf in Rotterdam en mijn intenties bij mijn ontmoetingen hier, heb ik geschreven ter voorbereiding van een stadswandeling die ik zal gidsen op 16 november 2025.

Ik wil Rotterdam tijdens de wandeling laten zien door de ogen van iemand die de stad van de grond af aan heeft leren kennen. Van rauwheid die kan leiden tot veerkracht tot en met vriendelijkheid en gastvrijheid die kunnen leiden tot hoop en vertrouwen in menselijke goedheid.

Ishmail Kamara